

Werkmaterialen concepteindtermen voor leraren

Definitief conceptexamenprogramma
Duitse taal en cultuur
vwo

September 2026

Hoe te gebruiken?

- Op de A4-pagina's staan vier kaartjes met eindtermen.
- Print de A4-pagina's dubbelzijdig en op ware grootte. Bij voorkeur op stevig papier en in kleur.
- Lamineer de A4-pagina's eventueel.
- Snijd of knip de A4-pagina's volgens de richtlijnen in het printvoorbeeld (*zie volgende pagina*).
- Dit werkmateriaal kun je gebruiken in je vaksectie of in overleg met je team.

Meer tips hoe je de kaartjes kunt inzetten vind je op: Actualisatie examenprogramma's | SLO:
www.actualisatie-examenprogrammas.nl

Dit is een uitgave van:

SLO, in opdracht van het ministerie van OCW.

2026 SLO, Amersfoort

Mits de bron wordt vermeld, is het toegestaan zonder voorafgaande toestemming van de uitgever deze uitgave geheel of gedeeltelijk te kopiëren en/of verspreiden en om afgeleid materiaal te maken dat op deze uitgave is gebaseerd.

Informatie

www.actualisatie-examenprogrammas.nl

Instructies

- Print de A4-pagina's dubbelzijdig op ware grootte: zorg ervoor dat de printrichting op de lange zijde van het papier is ingesteld:

- Uitsnijden volgens de stippellijn in het voorbeeld op deze pagina.

Eindterm 2

De leerling gebruikt de Duitse taal op een creatieve en persoonlijke manier. (E)

Het gaat hierbij om:

- verwoorden van ideeën, gedachten, ervaringen en gevoelens;
- experimenteren met klanken, woorden en teksten en met verschillende stijlen;
- verkennen van verschillende creatieve vormen;
- verwoorden van gemaakte keuzes en eigen voorkeuren met betrekking tot inhoud en vorm.

slo / een doordacht curriculum
dat doen we *samen*

3

Kaartjes definitieve conceptexamenprogramma's - sept. 2026

Eindterm 3

De leerling toont begrip van de inhoud van auditieve en audiovisuele bronnen in de Duitse taal. (B)

Het gaat hierbij om:

- uiteenlopende multimediale bronnen met een complexe maar heldere structuur, uitgesproken door sprekers van verschillende variëteiten van het Duits;
- een breed scala aan actuele en complexe onderwerpen;
- identificeren van taalconventies;
- herkennen en uitleggen van houdingen, standpunten en cultuuruitingen;
- helder en overzichtelijk overbrengen van hoofd- en bijzaken, standpunten en redeneringen.

slo / een doordacht curriculum
dat doen we *samen*

5

Kaartjes definitieve conceptexamenprogramma's - sept. 2026

Eindterm 4

De leerling toont begrip van de inhoud van schriftelijke bronnen in de Duitse taal. (B)

Het gaat hierbij om:

- complexe bronnen met een heldere structuur;
- een breed scala aan actuele en complexe onderwerpen;
- identificeren van taalconventies;
- herkennen en uitleggen van houdingen, standpunten en cultuuruitingen;
- helder en overzichtelijk overbrengen van hoofd- en bijzaken, standpunten en redeneringen.

slo / een doordacht curriculum
dat doen we *samen*

7

Kaartjes definitieve conceptexamenprogramma's - sept. 2026

Eindterm 1

De leerling doet ervaring op met een rijk aanbod aan talige bronnen in het Duits op een passend taalniveau. (E)

Het gaat hierbij om:

- lezen van en kijken en luisteren naar informatieve, opiniërende, overtuigende en amuserende bronnen in verschillende vormen, in verschillende taalvariëteiten en over diverse thema's;
- verwoorden van de eigen lees-, luister- en kijkervaringen;
- reflecteren op de opgedane ervaringen.

Eindterm 2

De leerling gebruikt de Duitse taal op een creatieve en persoonlijke manier. (E)

Het gaat hierbij om:

- verwoorden van ideeën, gedachten, ervaringen en gevoelens;
- experimenteren met klanken, woorden en teksten en met verschillende stijlen;
- verkennen van verschillende creatieve vormen;
- verwoorden van gemaakte keuzes en eigen voorkeuren met betrekking tot inhoud en vorm.

Eindterm 3

De leerling toont begrip van de inhoud van auditieve en audiovisuele bronnen in de Duitse taal. (B)

Het gaat hierbij om:

- uiteenlopende multimediale bronnen met een complexe maar heldere structuur, uitgesproken door sprekers van verschillende variëteiten van het Duits;
- een breed scala aan actuele en complexe onderwerpen;
- identificeren van taalconventies;
- herkennen en uitleggen van houdingen, standpunten en cultuuruitingen;
- helder en overzichtelijk overbrengen van hoofd- en bijzaken, standpunten en redeneringen.

Eindterm 4

De leerling toont begrip van de inhoud van schriftelijke bronnen in de Duitse taal. (B)

Het gaat hierbij om:

- complexe bronnen met een heldere structuur;
- een breed scala aan actuele en complexe onderwerpen;
- identificeren van taalconventies;
- herkennen en uitleggen van houdingen, standpunten en cultuuruitingen;
- helder en overzichtelijk overbrengen van hoofd- en bijzaken, standpunten en redeneringen.

Te denken valt aan:

- een verwonderkaart maken waarin je beschrijft wat je heeft verrast, ontroerd of wat jouw wereldbeeld heeft beïnvloed naar aanleiding van een krantenartikel, essay, socialmediabericht, documentaire, roman, gedicht of museumbezoek;
- je favoriete foto uit een Duitse fototentoonstelling kiezen en naar aanleiding van het bijschrift je zoektocht naar het verhaal erachter vastleggen;
- een overzicht maken van Duitstalige kijk- en luistertips rond een bepaald thema waarbij je je keuzes toelicht;
- een top 5 maken van bronnen over een historisch gebeuren, met ratings en korte recensies over wat je van elke bron hebt geleerd.

Te denken valt aan:

- een historische gebeurtenis beschrijven vanuit het perspectief van een bekende Duitse persoon die leefde in een bepaalde periode;
- videopoëzie maken waarin met Duitse woorden, beelden en geluiden de sfeer van een Duitstalige stad of natuurgebied wordt opgeroepen;
- een sprookje of gedicht herschrijven door kenmerken van verschillende genres te combineren;
- een fotocollage maken van bijzondere culturele voorwerpen uit Duitstalige landen en toelichten wat deze voorwerpen bijzonder maakt voor jou.

Te denken valt aan:

- een tijdlijn maken met de belangrijkste punten uit een documentaire over een historisch onderwerp;
- een infographic maken bij een documentaire of webinar over de Sustainable Development Goals;
- beeldspraak herkennen in luisterfragmenten, zoals liedjes, podcasts of korte verhalen, en deze koppelen aan de afbeelding die er het beste bij past;
- hoofd- en bijzaken uit een webinar over de invloed van generatieve AI op onderwijs en werk samenvatten in een mindmap;
- een overzicht maken van argumenten in een politiek debat en uitleggen met welke spreker je het het meest eens bent.

Te denken valt aan:

- de regels van een uitgebreide groepsopdracht, zoals een escape room of online game, begrijpen en toepassen;
- de belangrijkste informatie uit fictie en non-fictie teksten in eigen woorden samenvatten in een tekst of graphic organizer;
- signaalwoorden voor conclusies en standpunten uit Duitstalige nieuwsartikelen verzamelen op geheugenkaartjes voor later gebruik in spreek- en schrijfopdrachten;
- feiten en meningen markeren in populairwetenschappelijke artikelen over bijvoorbeeld nepnieuws, circulaire economie of culturele diversiteit;
- een beslisboom maken om te kiezen tussen een tussenjaar, een werk-leertraject of regulier studeren op basis van informatie afkomstig van Duitstalige websites.

Eindterm 5

De leerling verwerft doelgericht informatie uit diverse bronnen in de Duitse taal en evalueert deze. (B)

Het gaat hierbij om:

- bepalen van de informatiebehoefte met betrekking tot een breed scala aan actuele en complexe onderwerpen, op basis van een vooraf gesteld doel;
- doelgericht selecteren van informatie uit auditieve, audiovisuele en schriftelijke bronnen;
- onderscheiden van overeenkomstige en tegenstrijdige inhoud, feitelijke uitspraken en standpunten;
- beoordelen van de relevantie van informatie voor het beoogde doel;
- beoordelen van de betrouwbaarheid van de inhoud en de bron.

Eindterm 6

De leerling spreekt in het Duits, afgestemd op doel, publiek en context. (B)

Het gaat hierbij om:

- duidelijk en gestructureerd presenteren van informatie over een breed scala aan onderwerpen binnen het eigen interessegebied;
- treffend vertellen van verhalen;
- uitvoerig en helder verwoorden van ervaringen, gevoelens en gebeurtenissen;
- helder beargumenteren van standpunten;
- inzetten van passend taalgebruik en geschikte communicatievorm;
- gebruiken van gevarieerde taalstructuren en uitdrukkingen.

Eindterm 7

De leerling voert gesprekken in het Duits, afgestemd op doel, gesprekspartners, context en medium. (B)

Het gaat hierbij om:

- mondelinge interactie over vertrouwde onderwerpen;
- uitwisselen van persoonlijke en feitelijke informatie in informele en formele sociale contacten;
- bespreken van ervaringen en meningen;
- afstemmen van taalgebruik en non-verbale communicatie op socioculturele gebruiken en het perspectief van de gesprekspartner;
- actief bijdragen aan kennisopbouw, begrip of het bepalen van een aanpak;
- gebruiken van eenvoudige taalstructuren en uitdrukkingen.

Eindterm 8

De leerling schrijft in het Duits, afgestemd op doel, publiek, context en medium. (B)

Het gaat hierbij om:

- uitwisselen van informatie, ervaringen, gevoelens en gedachten in schriftelijke informele en formele interactie over vertrouwde onderwerpen;
- produceren van eenduidige informerende en verhalende teksten;
- adequaat toepassen van taalregister en conventies van de tekstsoort;
- afstemmen van taalgebruik op socioculturele gebruiken en het perspectief van de communicatiepartner;
- gebruiken van eenvoudige taalstructuren en uitdrukkingen in een heldere doorlopende tekst.

Te denken valt aan:

- bepalen welke informatie je nodig hebt voor de aanschaf van een elektrische auto en waar die informatie te vinden is;
- bruikbare argumenten selecteren uit een artikel en een online interview voor een debat over kernenergie;
- de juiste passages in een populair-wetenschappelijk artikel selecteren voor het maken van een infographic over trends in gaming;
- bepalen of een aangereikte tekst uit een partijdige bron komt;
- informatie uit video's en interviews over een actueel onderwerp met elkaar vergelijken en overeenkomsten en verschillen analyseren.

Te denken valt aan:

- standpunten uitwisselen over smartphonegebruik op school;
- in een videogesprek met vrienden bijkletsen over gebeurtenissen van de afgelopen week;
- alternatief vervoer afstemmen met een gesprekspartner bij vertraging in het openbaar vervoer;
- in een persoonlijk gesprek medeleven of waardering tonen en passend reageren op emoties van de gesprekspartner;
- in een escaperoom aanwijzingen en ideeën delen om een probleem op te lossen.

Te denken valt aan:

- een presentatie geven over de vraag of sociale media een minimumleeftijd zouden moeten hebben en verschillende meningen bespreken;
- uitleggen hoe fiets- en scooterverhuursystemen in Duitse steden werken en of er verschillen zijn met Nederland;
- in een projectgroep uitleggen welk thema jouw voorkeur heeft en met duidelijke argumenten toelichten hoe het project het beste kan worden aangepakt, van planning tot eindpresentatie;
- een vlog maken over een culturele traditie in Duitsland en die vergelijken met een traditie in de eigen cultuur;
- tijdens een sollicitatie- of intakegesprek duidelijk vertellen over je opleiding, stage- en werkervaring en deze met voorbeelden toelichten.

Te denken valt aan:

- in een verslag een recente gebeurtenis beschrijven op basis van relevante informatie uit nieuwsberichten;
- een blogpost schrijven over de eigen bucketlist voor de komende tien jaar;
- een korte recensie schrijven van een boek of een film;
- een bedankmail schrijven aan een gastspreker of stagebegeleider;
- in een online post informatie geven over een aankomend evenement en aangeven waarom je het zou moeten bezoeken.

Eindterm 9

De leerling onderzoekt en reflecteert op de relatie tussen het Duits en andere talen. (H)

Het gaat hierbij om:

- beschrijven van overeenkomsten en verschillen op klank-, woord- en zinsniveau tussen het Duits en andere talen die de leerling kent;
- onderzoeken van de invloed van het Duits op andere talen en vice versa;
- reflecteren op de positie die Duits internationaal inneemt ten opzichte van andere talen;
- reflecteren op hoe kennis van de relatie tussen talen de eigen taalvaardigheid kan bevorderen.

Eindterm 10

De leerling verkent en onderzoekt verschillende variëteiten van en binnen het Duits. (H)

Het gaat hierbij om:

- verkennen van overeenkomsten, verschillen en opvallende kenmerken van geografische taalvariatie van het Duits;
- beschrijven van opvallende kenmerken van sociale taalvariatie binnen het Duits;
- beschrijven van opvallende kenmerken van verschillende registers in het Duits;
- verkennen van de invloed van culturele factoren op het gebruik van het Duits in verschillende contexten;
- verwoorden van de eigen bevindingen over de sociale waardering van verschillende variëteiten van het Duits.

Eindterm 11

De leerling toont inzicht in en reflecteert op het effect van keuzes in Duits taalgebruik in relatie tot het doel en de beoogde impact op de ontvanger. (H)

Het gaat hierbij om:

- herkennen en beschrijven van verschillen in keuzes van woorden, zinnen, toon en stijl;
- verwoorden welke reacties of gevoelens verschillende vormen van taalgebruik oproepen;
- conclusies trekken over de doeltreffendheid van enkele retorische middelen;
- reflecteren op hoe je een boodschap kunt afstemmen op de context om de effectiviteit ervan te versterken;
- experimenteren met het toepassen van verschillende retorische middelen in een eigen Duits schrijfproduct of mondelinge bijdrage.

Eindterm 12

De leerling reflecteert op taalleerprocessen in relatie tot een leven lang leren. (E)

Het gaat hierbij om:

- reflecteren op hoe talen leren werkt en welke aspecten het leren van een vreemde taal bevorderen en belemmeren;
- verbanden leggen tussen de inzet van het eigen meertalige repertoire en het leren van andere talen;
- verwoorden van de voortgang van het eigen taalleerproces en welke aanpak en hulpmiddelen effectief zijn geweest;
- verwoorden van doelgerichte strategieën en eigen behoeften in relatie tot een leven lang leren.

Te denken valt aan:

- leenwoorden uit het Duits in het Nederlands of in een andere taal ontdekken en uitzoeken waarom deze woorden zijn overgenomen;
- talen op basis van kenmerken, zoals taalstructuur en taalgroep, in clusters rangschikken en de gemaakte indeling toelichten in een podcast;
- een taalboom maken met taalfamilies waarin zichtbaar wordt welke talen aan het Duits verwant zijn en welke kenmerken zij delen;
- Duitse uitdrukkingen uitzoeken die in andere talen niet bestaan, iets anders betekenen, of juist bijna letterlijk vertaald zijn en proberen te verklaren waardoor dit komt;
- voorbeelden geven van Duitse teksten waarbij kennis van een andere taal hielp om de inhoud te begrijpen.

Te denken valt aan:

- twee teksten met dezelfde inhoud maar andere taalkeuzes met elkaar vergelijken en bespreken hoe de boodschap overkomt;
- vergelijken van een informatieve tekst met een promotekst en verwoorden hoe de formulering van een tekst invloed heeft op de manier waarop een product of dienst wordt gepresenteerd en gewaardeerd;
- voorbeelden van inclusief en non-inclusief Duits taalgebruik verzamelen en met elkaar vergelijken;
- negatief taalgebruik in een tekst noteren en uitleggen waarom het ingezet wordt en wat het effect ervan kan zijn;
- dezelfde boodschap over een actuele kwestie in een monoloog passend verwoorden voor verschillende doelgroepen, zoals een politicus, de rector van de school, een kind, je oma.

Te denken valt aan:

- variëteiten van het Duits en van het Nederlands in de grensregio's met elkaar vergelijken;
- verschillen in taalgebruik tussen West- en Oost-Duitsland verkennen en verklaringen voor deze verschillen onderzoeken;
- voorbeelden geven van uitdrukkingen in Duitse jongerentaal of straattaal en hun betekenis;
- voorbeelden uitzoeken over de invloed van immigratie op de Duitse taal in Duitsland;
- liedteksten uit verschillende Duitse streken en Duitstalige landen met elkaar vergelijken.

Te denken valt aan:

- verkennen hoe de eigen meertaligheid het leren van het Duits kan bevorderen of belemmeren door herkenning van patronen tussen talen, of juist door betekenisverwarring en 'valse vrienden';
- in een powerpoint of een infographic illustreren hoe je eigen brein met taal en talen leren omgaat;
- de ontwikkeling van de eigen ERK-beheersingsniveaus visualiseren in een flowchart of tijdlijn aan de hand van verschillende ERK-schalen;
- bedenken welke talen en taalvaardigheden je in de toekomst verder zou willen ontwikkelen en waarom, en realistische doelen en aanpak in een eigen taalplan noteren aan de hand van ERK-schalen die voor jezelf relevant zijn;
- experimenteren met hoe het gebruik van AI-gestuurde middelen het eigen taalleerproces kan ondersteunen.

Eindterm 13

De leerling verkent het eigen en andermans meertalige repertoire en de rol van het Duits daarin. (E)

Het gaat hierbij om:

- verkennen van de relatie tussen het eigen meertalige repertoire en de eigen identiteit;
- verkennen van de relatie tussen de eigen identiteit en het gebruik van het Duits in gebieden waar Duits een voertaal is;
- verkennen van de waarde en waardering van het eigen meertalige repertoire en dat van anderen;
- ervaringen opdoen met het inzetten van het eigen meertalige repertoire in de bevordering van de communicatie met anderen;
- verwoorden hoe de eigen talige en culturele achtergrond het gebruik van Duits in verschillende contexten kan beïnvloeden.

Eindterm 14

De leerling verkent de mogelijkheden en beperkingen van digitale middelen bij het leren van en communiceren in een vreemde taal. (E)

Het gaat hierbij om:

- verkennen hoe digitale middelen de internationale communicatie beïnvloeden;
- experimenteren met de mogelijkheden van verschillende digitale middelen;
- verkennen wat de beperkingen zijn van het gebruik van digitale middelen;
- laten zien welke digitale middelen de persoonlijke voorkeur hebben en waarom.

Eindterm 15

De leerling gebruikt ervaringen, interesses en kwaliteiten bij de eigen loopbaanontwikkeling. (E)

Het gaat hierbij om:

- verkennen van de rol van vakspecifieke kennis en vaardigheden in de samenleving;
- oriënteren op sectoren, beroepen en vervolgopleidingen waarin kennis over en beheersing van het Duits een rol kunnen spelen;
- deelnemen aan activiteiten die bijdragen aan het verkennen van interesses, kwaliteiten en mogelijkheden;
- reflecteren op opgedane ervaringen, indien relevant voor de eigen oriëntatie op studie en beroep.

Eindterm 16

De leerling doet ervaring op met verschillende vormen van fictie in de Duitse taal. (E)

Het gaat hierbij om:

- rijke en diverse vormen van fictie en literaire werken uit verschillende contexten en genres, met verschillende thema's en van verschillende auteurs;
- uitdagende inhoud en toegankelijk taalniveau, waar nodig met ondersteuning van ver- en hertalingen, ondertiteling en verkorte versies;
- verwoorden van de eigen lees-, luister- en kijkervaringen;
- verwoorden van de eigen keuzes aan de hand van relevante voorbeelden.

Te denken valt aan:

- in een diagram zichtbaar maken waar en wanneer je welke talen, taalvariëteiten en dialecten spreekt, leest of hoort;
- een infographic van het eigen meertalige repertoire maken met daarin alle talen, dialecten, taalvaardigheden en woorden uit verschillende talen, en in een andere kleur toevoegen wat je verder zou willen ontwikkelen;
- voorbeelden geven van kenmerken van de talen die mensen spreken in Duitse steden met grote demografische diversiteit;
- bespreken met grensbewoners van verschillende leeftijden wat de rol van Duits is in hun dagelijks leven;
- informatie zoeken in online bronnen in verschillende talen over een mondiale kwestie en in een groepje de inhoud van de bronnen proberen te begrijpen met gebruik van het meertalige repertoire van de groep.

Te denken valt aan:

- een tekst via een vertaalapp van het Nederlands naar het Duits en weer terug naar het Nederlands vertalen en kijken of betekenissen veranderen;
- in een leercircuit opdrachten uitvoeren met digitale leermiddelen, zoals een online woorddoefenprogramma, digitale taalleerapps en AI-chatbots, om te ervaren hoe deze helpen om Duits te leren;
- feedback vragen aan een AI-chatbot op een zelfgeschreven tekst, bijvoorbeeld over woordkeuze, grammatica, tekstopbouw of stijl, en bruikbare suggesties verwerken;
- online voorbeelden van digitale miscommunicatie verzamelen op een onder-zoekswand en categoriseren op oorzaak;
- een beslisboom maken voor digitale communicatiemiddelen, zoals chatprogramma's, online platforms en AI-tools, om te bepalen welk middel je in verschillende situaties gebruikt.

Te denken valt aan:

- een fotocollage maken van plekken waar je Duits tegenkomt: wat laat dit zien over de aanwezigheid van het Duits in Nederland;
- een klassikale brainstorm houden over studies en beroepen waarbij Duits een rol speelt: hoe speelt kennis van het Duits een rol in deze studies en beroepen;
- in groepjes bespreken waar je enthousiast van raakt of goed in bent en wat je nog meer wilt leren als het gaat om het Duits;
- een factsheet maken over de kansen die kennis van het Duits biedt voor jouw toekomstige studie, loopbaan en internationale mogelijkheden.

Te denken valt aan:

- Duitstalige boeken van verschillende schrijvers en genres vergelijken en vertellen welk boek de voorkeur heeft en waarom;
- een fictieve socialmediapagina ontwerpen voor een personage uit een Duitstalig werk, met een paar posts die laten zien hoe het personage de wereld ziet;
- Duitstalige gedichten uit verschillende perioden vergelijken en in een essay toelichten hoe de gekozen vorm de betekenis of het effect versterkt;
- de belangrijkste thema's van een gelezen of bekeken Duits werk samenvatten aan de hand van aansprekende citaten en je reflectie geven over het werk;
- een eigen poetry slam-tekst schrijven in het Duits, geïnspireerd op een gelezen Duitstalig gedicht of verhaal en dit voordragen in klein groepsverband.

Eindterm 17

De leerling toont inzicht in inhoud en context van fictie en verkent de relatie met de eigen context. (H)

Het gaat hierbij om:

- lezen, bekijken en beluisteren van vormen van fictie die oorspronkelijk in het Duits zijn geschreven of gemaakt, waar nodig met ondersteuning van ver- en hertalingen, ondertiteling en verkorte versies;
- beschrijven van maatschappelijke en psychologische thema's, verhaallijnen en kenmerken van personages en hun ontwikkeling;
- analyseren van thema's en personages in relatie tot de culturele en historische context van een fictiewerk;
- verbanden leggen tussen een fictiewerk en de context waarin het is ontstaan;
- verbanden leggen tussen inhoud en context van een fictiewerk en de eigen leefwereld en ervaringen.

Eindterm 18

De leerling toont inzicht in literaire teksten uit diverse perioden. (B)

Het gaat hierbij om:

- lezen van verhalende, lyrische en dramatische werken die oorspronkelijk in het Duits zijn geschreven, waar nodig met ondersteuning van ver- en hertalingen en verkorte versies;
- beschrijven van kenmerken van tekst en vorm met behulp van literaire middelen;
- analyseren van taalgebruik, verteltechnieken en stijlelementen;
- analyseren van gebruikte literaire middelen in relatie tot het beoogde effect op de lezer;
- uitleggen van boodschap en betekenis van de gelezen literaire werken in relatie tot hun historische en culturele context.

Eindterm 19

De leerling toont inzicht in cultuurgebonden aspecten in bronnen in relatie tot gebieden waar Duits een voertaal is. (B)

Het gaat hierbij om:

- herkennen en beschrijven van tradities, gebruiken en maatschappelijke verschijnselen in bronnen in verschillende vormen en media;
- uitleggen van culturele kenmerken in de bronnen;
- analyseren van (cultuur)historische ontwikkelingen en perspectieven in het betreffende gebied;
- conclusies trekken over de betekenis van culturele kenmerken in nieuwe bronnen;
- vergelijken van deze culturele kenmerken met de eigen en andere leefwerelden.

Eindterm 20

De leerling onderscheidt cultuurgebonden aspecten in communicatie in het Duits en reflecteert op hoe deze de communicatie beïnvloeden. (H)

Het gaat hierbij om:

- beschrijven van cultureel bepaalde normen, overtuigingen en gewoonten in diverse vormen van input en in diverse situaties;
- analyseren van de invloed van culturele kenmerken op communicatie in dagelijkse, opleidings- en beroepssituaties;
- verbanden leggen tussen de waargenomen cultuurgebonden aspecten en eigen perspectieven en opvattingen;
- verwoorden hoe je stereotypering en misverstanden in de communicatie kunt voorkomen.

Te denken valt aan:

- het gebruik van metaforen in Duitstalige gedichten analyseren en toelichten welke overeenkomsten en verschillen zichtbaar zijn in het effect en de betekenis ervan;
- thema's in een liefdesroman uit de Duitse romantiek vergelijken met die in een moderne roman en verschillen verklaren vanuit de historische context;
- kenmerken van de historische en culturele context van verschillende Duitstalige literaire werken herkennen en toelichten hoe deze zichtbaar zijn in personages, thema's of taalgebruik;
- onderzoeken hoe een literair thema, zoals macht, liefde of identiteit, wordt uitgewerkt in Duitstalige werken en dit onderbouwen met voorbeelden uit de teksten;
- in een essay verklaren aan de hand van voorbeelden uit de tekst in hoeverre de houding en het gedrag van het hoofdpersonage in een Duitstalig toneelstuk typerend zijn voor de historische en culturele context waarin het werk is geschreven.

Te denken valt aan:

- in een essay vergelijken hoe een aanschijnlijk probleem voorkomt in twee of meer Duitstalige literaire werken en reflecteren op hoe dit probleem ook in de eigen context speelt;
- in een socratisch gesprek analyseren welke waarden en normen een rol spelen in een boek of film, hoe deze samenhangen met de context waarin het werk is ontstaan, en of deze waarden ook herkenbaar zijn in de eigen leefwereld;
- beschrijven hoe personages en gebeurtenissen veranderen als het verhaal zich in een andere socioculturele context afspeelt, en dit uitwerken in een creatieve schrijfo opdracht of een kort toneelscript;
- in een kort toneelscript de ontwikkeling van personages in een andere context uitwerken en daarna toelichten hoe dit vergelijkbaar is met een situatie uit de eigen leefwereld;
- onderzoeken hoe rolpatronen en stereotypen worden weergegeven in Duitstalige videoclips uit genres als hip-hop of schlager en in een presentatie beargumenteren wat dit zegt over de culturele context en wat maatschappelijk herkenbaar is.

Te denken valt aan:

- Duitstalige en Nederlandse mediabronnen over hetzelfde maatschappelijke thema vergelijken en in een essay uitleggen hoe cultuur de boodschap beïnvloedt;
- Duitstalige interacties analyseren op beleefdheid en omgangsvormen en reflecteren op verschillen met de Nederlandse context;
- na de uitvoering van een rollenspel in een Duitstalige situatie, zoals een stage-introductie, bespreken welke cultuurgebonden keuzes zijn gemaakt en welk effect die hadden;
- onderzoeken hoe iemands nationale en regionale identiteit invloed heeft op taalgebruik, normen en communicatiestijl, en de bevindingen presenteren.

Te denken valt aan:

- een opiniestuk schrijven over een maatschappelijk verschijnsel in een cabaretvoorstelling en beargumenteren wat dit verschijnsel zegt over de culturele en maatschappelijke context van het betreffende gebied;
- Duitstalige spreekwoorden of gezegden uit verschillende Duitstalige gebieden vergelijken met Nederlandse uitdrukkingen en hun culturele of historische achtergrond toelichten;
- historische aspecten in een nieuwsartikel analyseren en in een essay beargumenteren hoe deze doorwerken in de huidige maatschappelijke context van het betreffende gebied;
- machtsverhoudingen - zoals tussen arm en rijk, man en vrouw, of overheid en burger - analyseren in een Duitstalige nieuwsbron en in een essay beargumenteren wat dit zegt over de culturele context.